

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Кременчуцький льотний коледж
Відділення фахової підготовки
Циклова комісія аеронавігації

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні циклової комісії
аеронавігації
протокол № 1 від 28.08.2023
Голова циклової комісії

Світлана ДРОЗДОВА

**БЕЗПЕКА АВІАЦІЇ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВА І СПЕЦІАЛЬНА
ПІДГОТОВКА ПІЛОТІВ ДО ПОЛЬОТІВ НА МПЛ**

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Кафедра	Циклова комісія аеронавігації (https://klk.univd.edu.ua/uk/dir/153)
Контактний телефон	+38 (067) 4946772
E-mail	leps.nv.klk@gmail.com
ВИКЛАДАЧ	
	Журід Володимир Іванович Викладач, спеціаліст вищої категорії E-mail: vladimirzhurid@gmail.com
Назва освітньо-професійної програми	Аеронавігація
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	27 Транспорт
Спеціальність	272 Авіаційний транспорт
Статус дисципліни	Обов'язкова компонента освітньо-професійної програми, вивчається у 8 семестрі 4 курсу
Мета вивчення дисципліни	Дисципліна «Безпека авіації: Нормативно-правова і спеціальна підготовка пілотів до польотів на МПЛ» має на меті сформування у здобувачів

	освіти свідомості в необхідності глибокого вивчення питань з організації безпеки, як в аеропортах, на землі, так і при виконанні польотів на МПЛ.
Завдання вивчення дисципліни	Забезпечення безпеки польотів на МПЛ, авіаційної та екологічної безпеки згідно документів ІКАО.
Обсяг дисципліни	5,9 кредита ECTS
	- загальна кількість год.- 178
	- лекції - 72 год.
	- семінарські / практичні/ лабораторні заняття - 0/10/0 год.
	- самостійна робота - 96 год.
Форми та види проведення навчальних занять	Форма навчання – денна/заочна Види навчальних занять: лекції, практичні заняття.
Самостійна робота	Робота з навчальною літературою, виконання контрольних робіт під час аудиторних занять, самостійне вирішення практичних задач.
Індивідуальні завдання	Самостійні роботи, підготовка рефератів
Необхідне обладнання	<ul style="list-style-type: none"> - телевізор, екран, комп'ютер; - комп'ютерне забезпечення з виходом у мережу Інтернет; - папір; - фюзеляжі повітряних суден для проведення практичних занять; - комплект матеріалів для викладача.
Мова викладання	українська
Контроль	<p>Методи контролю: опитування на практичних заняттях, написання контрольних робіт, , участь в дискусії, виконання практичних завдань на практичних заняттях</p> <p>Форми контролю: поточний контроль і підсумковий контроль у формі екзамену, перевірка виконання самостійних робіт.</p>
Інтегральна компетентність, загальні компетентності (ЗК)	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у сфері авіаційного транспорту або у процесі подальшого навчання із застосуванням положень, теорій та методів природничих, технічних, інформаційних та соціально-

	<p>економічних наук, що характеризуються комплектністю та невизначеністю умов.</p> <p>ЗК 03. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 04. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>ЗК 09. Здатність до абстрактного мислення аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>
<p>Спеціальні (предметні, фахові) компетентності (СК)</p>	<p>СК 01. Здатність дотримуватися у професійній діяльності вимог міжнародних та національних нормативно-правових документів в галузі авіаційного транспорту, інструкцій та рекомендацій з експлуатації, ремонту та обслуговування об'єктів авіаційного транспорту та їх систем.</p> <p>СК 08. Здатність організовувати експлуатацію об'єктів авіаційного транспорту, їх систем та елементів, з обґрунтуванням структури управління експлуатацією, технічного обслуговування та ремонту.</p> <p>СК 09. Здатність організовувати виробничу діяльність структурних підрозділів авіаційних підприємств та заводів, малих колективів виконавців (бригад, дільниць, цеху), щодо виробництва, експлуатації, ремонту та обслуговування об'єктів авіаційного транспорту, їх систем та елементів, включаючи обґрунтування технології виробничих процесів.</p> <p>СК 12. Здатність організовувати дію системи звітності та обліку (управлінського, статистичного, технологічного) роботи об'єктів та систем авіаційного транспорту, здійснювати діловодство, документування та управління якістю згідно нормативно-правових актів, інструкцій та методик.</p>

	<p>СК 14. Здатність організовувати власну роботу, роботу підлеглих та підпорядкованих підрозділів відповідно до вимог охорони праці, техніки безпеки та протипожежної безпеки на об'єктах авіаційного транспорту при їх побудові, виробництві, експлуатації. технічному обслуговуванні та ремонті.</p> <p>СК 15. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p>
ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ	
<p>Розділ 1. Повітряне законодавство на МПЛ</p> <p>Дисципліна «Нормативно-правова і спеціальна підготовка пілотів до польотів на МПЛ: повітряне законодавство»- є вивчення здобувачами освіти основних понять та нормативних актів, що мають безпосереднє відношення до використання державами повітряного простору з метою здійснення міжнародних повітряних сполучень і забезпечення їхньої безпеки.</p>	
<p>Розділ 2. Організація пошуку і порятунку</p> <p>Дисципліна «Нормативно-правова і спеціальна підготовка пілотів до польотів на МПЛ: організація пошуку та порятунку» - сучасні темпи розвитку авіації, автоматизація керування авіаційно-транспортним виробництвом, збільшення обсягу роботи ЦА за межами України обумовлюють більш нові та високі вимоги до підготовки фахівців, здатних забезпечити чітку і професійну організацію аварійно-рятувальних робіт, що істотно впливає на рівень безпеки польотів</p>	
<p>Розділ 3. Організація зв'язку на МПЛ</p> <p>Дисципліна «Нормативно-правова і спеціальна підготовка пілотів до польотів на МПЛ: організація зв'язку на міжнародних повітряних лініях» є одержання необхідних знань для інтерпретації прогнозів та попереджень, а також для вміння вірно та ефективно використовувати інформацію для її аналізу та прийняття обґрунтованого рішення при виконанні польотів на МПЛ</p>	
<p>Розділ 4. Митні правила і прикордонний контроль</p> <p>Дисципліна «Нормативно-правова і спеціальна підготовка пілотів до польотів на МПЛ: митні правила і прикордонний контроль» - є теоретичні знання по вимогам основних положень Митного кодексу України та положень прикордонного контролю при перетинанні льотним складом Державного кордону України.</p>	

Розділ 5. Міжнародні повітряні перевезення

Дисципліни «Нормативно-правова і спеціальна підготовка пілотів до польотів на МПЛ: міжнародні повітряні перевезення» є формування у здобувачів вищої освіти свідомості в необхідності глибокого вивчення правил перевезення небезпечних вантажів, класифікацію небезпечних вантажів, правил обробки та навантаження-вивантаження небезпечних вантажів, дій екіпажу при виникненні надзвичайних ситуацій з небезпечними вантажами в повітрі та на землі.

Програмні результати навчання	<p>РН. 04. Використовувати принципи формування трудових ресурсів, виявляти резерви та забезпечувати ефективність праці співробітників авіаційного транспорту. Використовувати принципи формування трудових ресурсів, виявляти резерви та забезпечувати ефективність праці співробітників авіаційного транспорту.</p> <p>РН. 05. Здатність розробляти та впроваджувати у виробництво технологічні процеси будівництва, експлуатації, ремонту та обслуговування об'єктів авіаційного транспорту, їх систем, оформлювати відповідну документацію, інструкції, правила та методики.</p> <p>РН 08. Здатність організовувати експлуатацію об'єктів авіаційного транспорту, їх систем та елементів, з обґрунтуванням структури управління експлуатацією, технічного обслуговування та ремонту.</p> <p>РН 09. Здатність організовувати виробничу діяльність структурних підрозділів авіаційних підприємств та заводів, малих колективів виконавців (бригад, дільниць, цеху), щодо виробництва, експлуатації, ремонту та обслуговування об'єктів авіаційного транспорту, їх систем та елементів, включаючи обґрунтування технології виробничих процесів.</p>
Критерії оцінювання дисципліни	<p>Оцінювання навчальної дисципліни проводиться за результатами поточного та підсумкового контролю:</p> <ul style="list-style-type: none">- поточний контроль - 50 балів- підсумковий контроль 50 балів. <p>Оцінка за поточний контроль складається з оцінювання аудиторної та самостійної роботи здобувача вищої освіти. Оцінка за аудиторну роботу визначається як середнє арифметичне балів, які ним отримані на практичних та лабораторних заняттях (здобувач має отримати не менш 5 позитивних оцінок) з коефіцієнтом 5. Оцінка за самостійну роботу визначається як середнє арифметичне балів, які отримані здобувачем за: реферати, контрольні роботи з коефіцієнтом 5.</p>

		Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, які отримані здобувачем протягом семестру, та балів, які набрані на підсумковому контролі (екзамені).	
ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90 – 100	Відмінно (“зараховано”)	A	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
80 – 89	Добре (“зараховано”)	B	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома-трьома незначними помилками.
75 – 79		C	„Добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією–двома значними помилками.
65 – 74	Задовільно (“зараховано”)	D	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний неповністю , але прогалини не несуть істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.

60 – 64		Е	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
21–59	Незадовільно („не зараховано”)	FX	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробкиє
1–20		Ф	„Безумовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки.

**Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль
(екзамен)**

1. Історична необхідність утворення ІСАО.
2. Організаційна структура ІСАО.
3. Цілі і задачі ІСАО.
4. Функції ІСАО.
5. Чикагська Конвенція.
6. Основні принципи Чикагської Конвенції.
7. Додатки до Чикагської Конвенції .
8. Документи серії PANS
9. Термін "Повітряне право".
10. Сфера дії Міжнародного повітряного права.
11. Зони відповідальності по ПРР.
12. Ступені готовності пошуково-рятувальних сил та заходів.
13. Здійснення ПРР.
14. Загальні положення організації пошуку та порятунку.
15. Вимоги до екіпажів ПРР.
16. Візуальні сигнали.
17. Положення додатка №12 до Конвенції ІСАО «Пошук та порятунок».
18. Набір стандартів та практик Конвенції ІСАО «Пошук та порятунок»(SAR).
19. Основні вимоги до організації та співробітництва, необхідні для підтримки операцій SAR.
20. Підготовчі заходи та робочі процедури служб SAR в надзвичайних ситуаціях
21. Вимоги для забезпечення державних служб SAR .
22. Взаємодія між службами SAR сусідніх держав для ефективного проведення операцій SAR.
23. Що є метою метеорологічного забезпечення польотів?
24. Які функції по метеорологічному забезпеченню виконує ІСАО?
25. Який основний документ визначає (регламентує) діяльність ІСАО по забезпеченню авіації?
26. Які функції по метеозабезпеченню авіації виконує WMO?
27. Який основний документ визначає діяльність WMO метеозабезпеченню авіації?
28. Що таке всесвітня система зональних прогнозів та всесвітній центр зональних прогнозів?
29. Де розташовуються всесвітні центри зональних прогнозів?
30. Який основний документ регламентує вимоги до метеорологічного забезпечення польотів?

31. Дати визначення терміну "митна політика".
32. Назвіть головні функції митної політики
33. Що є головною метою митної політики?
34. Скільки рівнів в організаційній системі митної служби в Україні?
35. Дати визначення терміну "митне право".
36. Перелічити головні джерела митного законодавства.
37. Що визначає закон України "Про єдиний митний тариф"?
38. Що таке Єдиний митний тариф?
- 39.** На що спрямований Митний кодекс України?
40. Загальні положення по перевезенню небезпечних вантажів.
41. Підготовка персоналу по перевезенню небезпечних вантажів.
42. Типи пакувальних комплектів
43. Специфікація пакувальних комплектів для перевезення радіоактивних матеріалів.
44. Одиниці вимірювання, які використовуються при польотах на МнПЛ.
45. Рівні відліку висот, позначення висот.
46. Правила установки шкали тиску висотовимірювачів при виліті, польоти по маршруту і заходи на посадку.
47. Порядок перерахунку тиску з QNH на QFE.
48. Мінімальна дозволена висота польоту по маршруту (MEA).
49. Мінімальна безпечна висота польоту по за маршрутом (MORA).
50. Мінімальна безпечна висота польоту для квадрата карти (Grid MORA).
51. Мінімальна дозволена висота прольоту перешкод (MOCA).
52. Максимальна дозволена висота МАА.
53. Зображення і позначення МнПЛ на картах фірми Jeppesen.
54. Маршрутні карти. Інформація на титульному листі.
55. Приховані небезпечні вантажі.
56. Маркірування небезпечних вантажів.
57. Упаковка небезпечних вантажів.
58. Типи пакувальних комплектів
59. Специфікація пакувальних комплектів для перевезення радіоактивних матеріалів

ЛІТЕРАТУРА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основна література:

1. Загальні правила польотів у повітряному просторі України від.06.02.2017 №66/73
2. Постанова Верховної Ради. Повітряний кодекс України. Керівний. Київ, 2014.
3. Олейник В.Г.Льотна експлуатація вертольотів. Посібник, КЛК, 1992.
4. Олейник В.Г.Запобігання АП.Посібник. Київ, 1995.
5. Міністерство транспорту України. Правила польотів у класифікованому повітряному просторі України. Наказ № 293,295.Київ,16.03.03, 04.05.05.
6. Положення про систему управління БП на авіаційному транспорті. Наказ№ 895. Київ, Державіаслужба, 2006.
7. Конституція України.
8. Митний кодекс України.
9. Закон України "Про Єдиний митний тариф".
- 10.Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність».
- 11.Гребельник О.П. Основи митної справи: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006
- 12.Загальні правила польотів у повітряному просторі України Постанова Верховної Ради. Повітряний кодекс України. Керівний. Київ, 2014.
- 13.Марков В.І. Аеронавігаційне забезпечення польотів на міжнародних повітряних лініях. Кіровоград, 2004, 320 с..

Допоміжна література:

1. Старков Н.В. Застосування навігаційного комплексу вертольота Мі-8МТВ. Кременчук, 1996, 158 с.
2. Миронович М.В. Льотна експлуатація навігаційного обладнання вертольота Ка-32. Кременчук, 2002, 85 с.
3. Положення про використання польотного простору України.
4. Правила польотів ПС в повітряному просторі України.
5. Наказ Мінтранспорту України № 283 від 16.04.2003 р.
6. Наказ Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації № 295 від 28.04.2005 р.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

Режим доступу: <http://aerolan.com.ua/publ/35-1-0-55>

Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2

Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/>

Режим доступу: http://uksatse.ua/doc/ans_list_10_2018_uk.pdf

